

Shora Esmailian i Halmstad: Klimatflyktingar redan ett faktum.

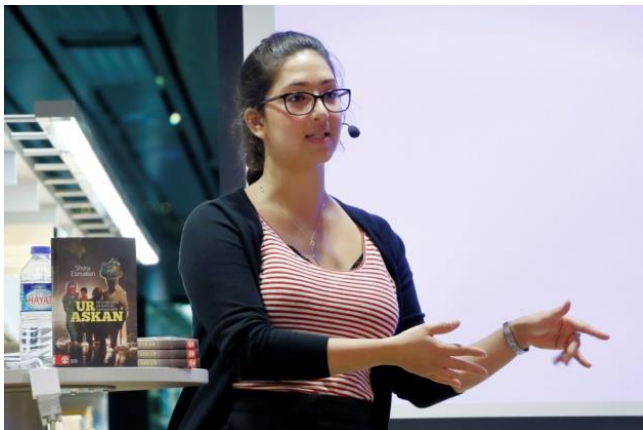

Bild Mats Lundqvist

Shora Esmailian, journalist, författare och föredragshållare, höll föredrag på Halmstads stadsbibliotek 2015-11-19 i samband med att klimatstafetten Run for your life passerade Halmstad. Shora kom 2012 ut med boken "Ur askan- om människor på flykt i en varmare värld". Med rötter i mellanöstern och engagerad i klimatfrågan ville hon belysa hur klimatförändringen ev påverkar livet där. Hon gjorde reportageresor till tre olika platser som drabbats på varsitt sätt, Pakistan, Egypten och .

Pakistan drabbades 2010 av en jättestor översvämning. Monsunregnen blev kraftigare än vanligt. Regnen i normal omfattning behövs för jordbruken, men med ökande värme över havet blir regnen intensivare. 2010 blev en femtedel av landet satt under vatten och 20 miljoner människor tvingades från sina hem. 2011 var också ett översvämningår men inte lika kraftigt, men 5 miljoner människor tvingades bort från sina hem den gången. Shora besökte Svatdalen 3 månader efter den stora översvämningen 2010. UNHCR hade byggt upp tältläger åt de som bott i byar som spolats bort av vattnen, och man hade börjat bygga enkla hyddor. Shora berättade om några enskilda öden som hon intervjuade. En kvinna berättade att hon förlorat allt när vattnet kom. Vattnet sköljde över allt, man såg inte byn, som försvann helt. Livet nu är svårt, marken på vilken man odlade är helt bortspolad och ser ut som en torkad stenig flodbotten.

Livet försvåras också av politiska strider mellan regeringsstyrkor, talibaner och al kaida.

Shora nästa plats att besöka var Alexandria i Egypten. Här är problemet havsnivåhöjningen. Nildeltat är extra känsligt, eftersom deltat är uppbyggt av slam som floden fört med sig. I och med Assuandammens tillkomst har slamtillförseln minskat, samtidigt som havet håller på att stiga, så problemet är dubbelverkande. Den familj Shora besökte visad på hur deras odlingar som låg nära vattnet, håller på att bli förstörda av att salthaltigt vatten stiger upp underifrån. Den unga generationen kommer inte att kunna fortsätta odla på familjens marker. Så en relativt välmående familj kommer att bli klimatflyktingar i en nära framtid. För att skydda land mot havets erosion försöker man att bygga vllar vid de stora hotellen, men där skyddet slutar blir erosionen desto kraftigare.

Shoras resa gick också till Afrikas horn. Där har säsongregnen uteblivit under lång tid. Normalt infaller två regnperioder under året och befolkningen är vana vid att någon period kan utebli. Men 2014 hade regnet uteblivit i upp till 3 år, och många tvingades på flykt. De hamnade då ofta i Nairobis slum. En kvinna, Faio, berättade att hon kom från Mandera, där hennes familj hade boskap. Kvinnorna hämtar vatten och männen vaktar boskapen. De förlorade alla djuren pga torkan och levde nu i slummen i Nairobi, där mannen arbetade 16 timma om dagen för att få ihop mat till barnen.

Bakgrunden till konflikten i Syrien är till stor del torkan som drabbat landet under 2006-2010, med ökenutbredning som följd vilket leder till att människor migrerar. Under revolutionen var det en medveten taktik från regeringssidan att beskjuta vattentankar, som gör befolkningen sårbar. 1,5 milj människor flyttade till städerna, många av dessa är klimatflyktingar.

Varför drabbas vissa av klimatförändringen så svårt att de blir klimatflyktingar? Shora menar att klimatförändringen drabbar hårdare i de torra regionerna, dels lever människorna här mera utsatt utan marginaler, så att de drabbas så hårt när onormalt väder slår till. Dels är områdena närmre ekvatorn mera känsliga för klimatets förändring. Dessutom lever människorna ett liv med litet bidrag till klimatförändringen, så det är dubbelt orättvist att de drabbas så hårt. Trots att klimatförändringen varit känd så länge och så många förhandlingar har hållits, så har utsläppen fortsatt att öka.

Före Syriekriget fanns ungefär 32 miljoner flyktingar i världen och 98 % kunde härledas till klimatorsaker. De allra flesta flyr till närområdet, och vill återvända om det blir möjligt. Människor är oftast bundna till sitt sociala sammanhang och vill vara där.

Klimatflykting är ett begrepp som inte innefattas av Genevekonventionen om flyktingar. Shora anser att det behövs en ytterligare konvention. Frank Biermann och Ingrid Boas har föreslagit att status som klimatflykting skulle definieras av någon av tre faktorer: extrema väderhändelser, havsnivåhöjning eller vattenbrist.

I det näst senaste utkastet till text i en FN-konvention saknades Syds perspektiv helt. Australien tvingade bort avsnittet om klimatflyktingar ur utkastet.

Australien har förövrigt sagt nej till öriket Tuvalu's begäran om att få rätt att migrera dit när deras egen ö blir obebodlig av stigande havsnivå. Det är syniskt att Australien samtidigt är en av de största klimatpåverkarna, per capita strax efter USA.

Det kommer att komma fler klimatflyktingar om klimatet fortsätter att bli varmare. Det kommer att bli ett hårt tryck på öppnare gränser.

INDC = Intended Nationally Determined Contributions, dvs de åtaganden varje nation deklarerar att man vill göra för klimatet inför Parisförhandlingarna, visar att syd är mera ambitiös än väst. När alla åtaganden summeras pekar det mot 3 grader i stället för nödvändiga 2 grader. Det finns heller inga bindande avtal nu. WTO:s handelsavtal är bindande och så borde det vara med klimatåtgärderna också. Man kan tänka sig handelsbestämmelser som var bindande avseende klimateffekter, t ex att man förbjuder viss handel eller viss produktion.

Det finns en hel del positiva tecken nu trots allt:

Shell har lagt ner sina planer på oljeutvinning i Arktis

Obama har sagt nej till Keystone xl pipelinen genom USA.

Fossil-free-rörelsen har vuxit sig stark. Kraven på att divestera, dvs att göra sig kvitt alla investeringar i fossilindustrin, sprider sig.

Negativt är dock att demonstrationerna nu stoppas i Paris, med terrorhotet som skäl. Men Paris myndigheter har hela tiden varit motsträviga mot aktivisternas önskemål om demonstrationstillstånd mm. Men den stora julmarknaden i Paris har tillstånd vilket knappast är konsekvent.

Tåget till Paris kostar 5000 kr medan flyget kostar 1000 kr, ett exempel på att klimatfientliga alternativ gynnas. I flygets fall med bl a skattefritt bränsle.

SMHI meddelar att nu är temperaturhöjningen 1 grad, därmed är det omöjligt att komma under 2 grader eftersom det finns en eftersläpning i klimateffekterna. Oktober var den varmaste nånsin, och 2015 varmaste året . Av de 10 varmaste åren har 8 inträffat under 2000-talet.

Föredraget var del av ett arrangemang anordnat av Länsstyrelsen, Naturskyddsföreningen, Klimataktion, Studieförbundet, ABF, Halmstads kommun och Hallandsposten.